

Tas Latweefchu draugs.

1841. 13 Merz.



II^{ta} lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Peterburges. Tanni pilfatinâ Lihgwin, Ka=lyhgajes gubbermenti, dshwo Kreemu birgeris un gohda=wihrs, Jhwan Glasgow wahrda. Bagga-tibas winnam naw, bet behrnu seels pulks. Pahr wiffahm leetahm dsennahs, fchohs audsihnacht ta, lai bihtahs Deewu un mihto sawu tuwaku. Par to winnam Deews arri dewe to laimi, fa winna behrni winnam par preeku isdohdahs. Ak, kâ tee jau no masahm deenahm firsnigi ruhpejahs, Deewam buht par patifchanu un zilwekeem par palihgu! To ne fenn winna mass dehs no 12 gaddeem no jauna irr apleezinajis. — Spehledams pee leelas Okk=uppes mallas, winsch eeraudsija, fa zits puisis, no 8 gaddeem, bes apdohma uppê peldedams, jau par nelaimi bija nahzis paschâ straumê, kur laikam bes schehlofchanas buhtu nofshizis, ja Glasgowa dehs, kas labbi pratte peldeht, ne buhtu eelehzis uppê un, sawu paschu dshwibu ne behdadams, to nela imigu ne buhtu wilzjis pee mallas. — Wezzajs ar abbeem puifcheem un wisseem saweem behrneem gahje basnizâ un pateize Deewam par to, fa tas winnam scho drohschfirdigu un deewabihjigu dehlu dewis un schim palihdsejis, tahdu labbu darbu padarriht. — Augsti zeenigs Keisers, dabbujis sinnacht, kas bija notizzis, schehligâ prahtâ pawehleja, lai puiku usnem gubbermentes leelakâ skohlâ un tur no frohna puffes pahr winna usturru gahda, bet bes tam preeksch winna wehl 1000 rublus us wairofchanu eeleef spahrkasti, fa us preekschu winnam pehz ismahzifchanas waretu atweeglinacht, kaut fo us sawu paschu rohku eefahkt. — Ak, kaut jel wiffi wezzaki bes mitteschanas us to dshitohs, sawus behrnus pa reisi mahzihht un audsihnacht! jo schi gan ta wiffu labbaka swehtiba, ar fo sawus behrnus warr apwehtihht, un no wiffahm zittahm mantahm, fo teem warr atwehleht, ta wiffu dahgaka, fo arri neds kohdi, neds ruhfa samaita. (G. C.)

Is Wahzsemmes. Atrohdahs, Deewam schehloht, arri wehl muhsu laikds zilwefi, kas tizz, fa spohki un kehmi effohht, un gauschi no teem bihtahs. Bet tik patt naw labbi, kad tee laudis, kas tohs ne tizz, atkal ar wiffadeem johkeem mekle zittus eebailohht no spohkeem. — Ne tahk no Freiberges-pilfata stahw zeems, Wlenau wahrda; tur tuwu eet tiltinsch pahr uppi. Zeema laudis no wezz=wezzeem laikeem melsch, fa tanni weestâ ap puff=nakti rahdotees spohks, uhdens wihrs, kas zella=laudim brihscham uskrihtohht, winnus eemebrzohht

uppé un tà flazzinatus atkal aisdsennoht. — Sanahze zeemâ 15tâ Dezember bruhwera puischi ar pagasta skrihweri, tehse un smeeljahs kohpâ, un beidsiht schim 40 stohpu allus sohlija, ja usnemtohs nakti starp pulksten 11 un 12 weens pats tur pee tilta tif weerendel stundas kawetees. Skrihwers usnemmahs, un eet teescham nospreestâ laikâ turp us to bailes weetu. Bet tuwaki nahzis eeranga melnu spohku, kas ar kohku rohkâ winnam wirsü skreen. Skrihwers apstahjabs, un ar sohbeni, kas winnam lihds, tam fiet pretti. Bet af kahdas waimanas nu atskann, winsch ar sawu sohbeni tam bruhwera puischam, kas smeekteem bija usnehmees, pats par spohku buht, wirs-luhpu irr fittis zaur un daschu sohbu ahra.

Is Parishesches. (18 Febr.) Tanni kalnâ pee Kreh-so pilfata (raksti: Kreuzot), fur no leela dsikkuma afmina=ohgles isroht, ne fenn fesch strahdneeki un weens usraugs sawu gallu dabbutjufchi zaur teem nelabbeem twaifeem, kas brihscham arri scha kalna eefschâ sawelkabs. Gan ahtrumâ palihgs bija flacht, un arri isglahbe zittu pulky strahdneeku, bet ar scheem ne laimejahs wis.

Darbu-rullis pa mehnescheem; jeb mahziba, kahdi darbi fainneefkeem ar sawu faini iffatrâ mehnesi pehz fahrtas ja-strahda.

M e r z m e h n e f t.

(Weidsama pufse.)

Mahjas putni taggad zitti eet perreht; ta deht gahdajeet teem labbu, rahmu, siltu, tihru, faufu un skaidru weetu. Dohdeet teem tahdus pantus jeb ohles, kas naw dauds zellatas, safaldetas, neds leelâ siltumâ, bet faufumâ turretas, kas tikkai kahdas 20 deenas wezzas un naw fasmehretas. — Wistas, kas jaunns, ne geld us perreschanu, bet tahs, kas 2 un 3 gaddus wezzas. Ne leez ohles perreht ar rohku, bet papreeksch tahs preeksch=autâ fanehmuse, eebere wiffas reisê palehnam; jo no ta buhs tas labbums, ka wiffas reisê tiks isperretas. Ja gribbi sinnaht, kueras ohles derrehs perreschanai, tad tahs eebere remdenâ uhdent: kurras dibbenâ grimst, tahs irr tahs derrigas. — No appatahm ohlehm dabbuti gailus, bet no teewahm un garrenahm wiffas. — Ja wista perredama tahdu nelabbu eeraddumu dsenn, ka appatschâ liktas ohles patte isdsere woi aprih, tad iszepp woi iswahri kahdu ohli, eetaifi tai zauruminus un turri to karstu wiffat preekschâ; scho winna knahbs un fadedsinabs sawu snahbi, un no ta to nelabbu eeraddumu atstabs. Ja ar weenu reisi naw gan, tad darri wehl tà patt. — Isperretus jaunns zahkus farga no aukstuma un barro papreeksch ar wahratahm un sualki sakappatahm ohlehm un peenu; pehzak ar grißku un ausu putraimeem un arri ar flappinatahm flajahm. Kad jau labbi peeanguschi, tad arri meeschus warr doht. Ihpaschi gahdajeet, ka teem ne kad skaidres ar deufzin rupjahm smiltem fajauks uhdens ne truhkst preeksch dserschanas. Schahda bariiba tohs pasargabs no flimmibahm. — Soh fis tikkai scha mehnescha beigâs warr laist perreht, ta deht, ka isperreteem sohpleneem waijag' tuhlin fakkumu preeksch ehshanas un tif pehz 6 neddetahm tohs warr barroht

ar graudeem. Taisi winnahm perrekti no salmeem un faufahm nahtrehm, jo tahds winnahm tohti patihkams. Sohsei pirmee pauti ne derr preeksch perreschanas. Labbi buhs, kad sohsei ehdeenu un dsehreenu pee perrekta flacht likfi un ka uhdens preeksch dserfchanas un masgafchanahs turumâ ne truhfs. — Zesperetus sohflenus ne waijag' pirmak no perrekta isnemt, pirms tee apschuüfschi un ir tad tee labbi ja=farga no aukstuma. Par pirmu barribu teem jadohd farihweta wezza maife, zeeti sawahritas un farihwetas ohles un pehz tam smalki fappatas nahtres ar peenu, jeb putraimus. Bet ja laiks filts, tad pehz pahri deenahm tohs jau ware laist klajunâ. Ramehr winneem wehl naw spalwas, tamehr tohti ja=farga no leetus. — Ur pihlehm tà pat ja=darra, tif ween ka masus pihlenus ne ehdina ar salku sahli, bet ar putraimeem, ohlehm un t. j. pr. — Zihteri tikkai scha mehnescha beigâs eefahk deht. Winnu ohles arri pareisi glabbajamas.

Pee mahjas=putnu kohpfchanas fainneezehm ja=sinn, ka us 10—12 wistahm weens gailis ja=curr' un ka tahs mellas, sarkan=dsetenas un pellehkas irr tahs stiprafahs un labbakas dehjejas. Tas labbakajs gailis irr, kam leels sarkans zekkulis un degguns, plascha kruhts, kam skalla bals un kas labpracht kassa pee wistahm us mehflu gubbas; gailis tikkai ohtrâ gaddâ derrigs preeksch waiplas un us to geld 3 gaddus. Tâ pat arri wistas ilgaki wairs ne geld. Labba wista pa gaddu fadehj 100—120 ohles. Sinnaus, ka tad tahs brihscham arri ja=barro ar graudeem, ihpaschi seemas laikâ. — Sohfis preeksch waiplas tahs derrigas no 2 lihds 3 gaddeem wezzas, kam tumfscha spalwa un leela gusa. Us 3—4 mahititehm weens tehwinsch turrans un schis ja ismekle tahds, kas dauds ne klaiqa, kam garfschs un resnes kakis un garras fahjas. Tik pat sohfis, kâ arri tehwinsch waiplai wairs ne derr, kad 4 gaddus wezzi. — Us 12 pihlehm 1 tehwinsch turrans. — Zihteri tee mellee un tumfsch=pellehkee tee labbaki; us 10—12 mahititehm 1 tehwinsch turrans, bet schis tikkai 2 gaddus waiplai derrigs, prohti: sawâ 4tâ un 5tâ gaddâ.

Buhwefchana taggad ar steigchanu steidsama, ja ne ihpaschi ammatneeki, bet paschi to strahda; jumti ja=islahpa, preeksch fehtahm wiffas waijadfibas gattawas taifamas, un dehti sahgejami.

Rehka=dahrsâ, — kad jau sneegs sahk kust, — warr semmi usrakt preeksch agreem stahdeem, stahdu lezzektus taifht un ap Mahres deenu kohpostus un drufzin wehla' kahlus un zittus lezzektu stahdus feht. Bet pirms kohpostu sehflu isfehjeet, samaiseet to papreeksch ar smalki sagruhstahm lohfberehm, tad spradschi juhfu kohpostus ne maitahs. — Kas naw paspehjuschi pehrnâ ruddeni peterfilles, burkanus, sibpolus, spinnafehus un mohres feht, tee lai nu tuhlin feht, kad semme wakkâ. Arri mahreurtku dihgi un zukkura rahzini ja=stahda un t. j. pr.

Kohku=dahrsâ tahs smalkakas kohku sortes pee spalira ja=apfeds, kaut tahs gan pagahjuschs mehneschs buhtu palikkuschas plikkas, jo taggad no faules spihduma filditi un no nakts salnahm aisenmti, tee drihs warr nosalt. Scha mehnescha beigâs ware pohfeschanas sarrinus greest un kad labbi filts gais, arri sahke pohteht moi laulaht. Schahdus pohfeschanas sarrinus warr nemt no

pehrna gadda atwaffahm. Bet us to ja=rauga, ka tee sarrini ne ween paschi irr wesseli, bes kahdas wainas, bet ka tee arri no labbeem un wesseleem kohkeem teef nemti. Kohka wirsgallâ tee wisslabbafee sarrini. Ja=fargahs, ka ne nemm uhdens=sarrinus un tahdus, kam retti pumpuri; arri tahdus ne, kam seedu un augku pumpuri. Un ja tuhlin laulacht woi pohchte ne warr, tad tee nogreesti sarrini smilcis glabbajami. — Kad gribbi laulacht, tad papreefsch nogrees to sarrinu wehl ihfaku, tâ, ka tif 2 woi 3 pumpuri ween paleef. Laulaschana no wisseem dahrsneekeem teef wairak zeenita, ne fâ pohteschana, tapeh; labbaki buhs, kad pee schihs wihles turresees. Domehr naw ja=gaida, lihds paschu plaukstamu laiku ar scho darbu, jo tad, kad kohzini fullas pilni, darbs drihs buhs welci un zittâ gaddâ sarrinsch buhs nokaltis. Bet luhdsams ne leez sarrinu us parefuu kohku un ne peeseen pahrlieku zeeti, ka fullu ne aiskawe. — Kad semme pilnam atkuffuse, tad arri warr sustrenes, stikken=krumms un aweuu ataugas stahdiht. Pehrna ja wassarâ dehtiti augku kohki teef, pirksa garrumâ pahre to eedehtitu pumpuri, nogreesti, proht tad, kad winnu pumpuri labbi isdemufchees. Ja jauks laiks, tad scha mehnescha beigâs warr tohs jaunus kohzinus kohku ffohlâ pahraudsiht, tihriht un appraisihht. Jhpaschi tee jauni spalira kohki schinni mehnesi appraisami, jo rettas firtas deenas warretu scho darbu aiskaweht. Ja kas ahboku woi bumbeeru fehklas sakrahjis, tas warr to schi mehnescha beigâs us dihgshanu stahdiht smiltainâ semmê.

Bischu=dahrsâ aplaisi sreegu wisse pahre ar effelehm woi sahgu=skaidahm un wehli bittehm iseet. Leez dehliti iseijamam zurumam preefschâ, ka faule tam ne spihd wirsû. Kad trahpahs kahda labba firta deena, tad warr bischu traufus pirmu reis tihriht. Ja effi no zitta bittes pirzis, tad schinni mehnesi tahs pahrewedd. Bet ja no schahm bittehm gribbi augkus redseht, tad jel ne pirz tahdas bittes, kas tew tuwumâ stahwejuschas nahburgôs; arri ne tahdu kohku, kam tranni eeffschâ, kam naw kahpuru un behrnu, kam naw papillam meddus, un ne arri wezzas bittes, bet tahdu kohku israugi, kam jauna un stipra faine, kam fihwas un rehjigas bittes eeffschâ; kurrea bittes weenumehr ruh; ir paschâ nakti, — par tahdu kohku warri ir 5 sudr. rublus doht.

Kad sneegs sahlf kust, tad kuhdi ra zelleem, pagalmeem un t. j. pr. fagrufschami tschuppâ, kas buhs tohti derrigi, un uhdens nolaischams no tahdahm weetahm, fur tas flahdi warr darriht.

Sweijoschana appafsch leddus taggad patte labba.

Jhfi falkoht, wiffi darbi, kas bes sirgu spehka padarjami, jif ween warr ja=stahda un us nahkameem darbeem ja=fataifahs.

⚡ Tahs zittas mahzibas: pahre behrnu mahzishanu un waffaru=darbu, pahre istabas firtumu un pahre skalleem un pihpjeem, pahre malfas skaldishanu un pahre audsinamu telu kohpschânu paleef arri wehl taggad spehka, fâ tahs pagahjuschs mehneschs jau isteiktas.

U. P.

Wrihw drikkcht. No Widssemes General=gubernementes pusses:

Dr. C. E. Napier&ky.